

Απόκοπος - Μπεργαδής

Μιαν από κόπου ενύσταξα, να κοιμηθώ εθυμήθην·
έθεκα στο κλινάρι μου κ' ύπνον αποκοιμήθην.
Εφάνιστή μου κ' έτρεχα 'ς λιβάδιν ωραιωμένον, 5
φαρίν εκαβαλλίκευγα σελλοχαλινωμένον·
κ' είχα στην ζώσιν μου σπαθίν, στην χέρα μου κοντάριν,
ζωσμένος ήμουν άρματα, σαγίττες και δοξάριν·
κ' εφάνη με οκ' εδίωχνα με θράσος ελαφίνα·
ώρες εκοντοστένετον και ώρες με βιαν εκίνα. 10
Πουρνόν του τρέχειν ήρχισα τάχα να βάλω χέρα
κ' έτρεχα ώστε κ' ετσάκισεν το σταύρωμαν η μέρα·
κ' ευθύς από τα μάτια μου εχάθηκεν το λάφιν
και πώς και πότ' εχάθηκεν εξαπορώ του γράφειν.
Λοιπόν το τρέχειν έπαυσα ομοίως και το σπουδάζειν 15
και το ξετρέχειν τ' άπιαστον και το φαρίν κολάζειν·
και αγάλι-αγάλι επήγαινα, σιγά-σιγά επερπάτουσιν
τον κόσμον εξενίζουμου, τ' άνθη και τα καλά του.
Και προς την δειλην έσωσα στου λιβαδιού την μέσην
κ' ηύρα δεντρόν εξαιρέτον και ωρέχθην του πεζεύσειν· 20
επεύζειυσα εις το δεντρόν κ' έδεσα τ' άλογόν μου
και τ' άρματα εξεζώστηκα, θέτω τα στο πλευρόν μου.
Ο τόπος, όπου επέζειυσα, λέγω εκεί όπου εστάθην,
ήτον του λιβαδιού οφαλός κ' ήτον γεμάτος τ' άνθη.
Το δέντρον ήτον τρυφερόν κ' είχεν πυκνά τα φύλλα, 25
είχεν και σύγκαρπον αθόν και μυρισμένα μήλα.
Και μυριαρίφνητα πουλιά στο δέντρον φωλεμένα
κατά την φύσιν και σκοπόν ελάλειν το καθένα.
Και από τα κάλλη του δεντρού, την ηδονήν του τόπου
και των πουλιών την μελωδιάν και ολημερνού του κόπου, 30
ως από βιας ηκούμπησα του περιανασάνω
κ' εστοχαζόμεν το δεντρόν εις την κορφήν απάνω.
Κ' εφάνη με είδα εκάθετον μελίσειν φωλεμένον
κ' είχε το μέλι σύγκερον, πολύν και συνθεμένον.
Ευθύς τ' ανέβην ώρμησα και την τροφήν ωρέχθην 35
και το μελίσει με θυμόν από μακράς μ' εδέχθην.
Λοιπόν ανέβην το δεντρόν με βιάν πολλήν και κόπον
και όπου ήβλεπα την μέλισσαν, εκάθιζα στον τόπον.
'Ηπλωσα, επιάσα εκ το κερίν κ' έφαγ' από το μέλι
κ' είπε μου μέσα ο λογισμός "δώσ' της ψυχής το θέλει". 40
'Ετρωγα και ουκ εχόρταινα, ήρπουν και πάντα επείνουν
και ως πεινασμένος εις το φαν ύστερα πάλι εκίνουν.
Κ' η μέλισσα ουκ έπαυεν πάντα να με δοξεύη
και το δεντρόν ηρχίνησεν, ως είδα, να σαλεύη,
να συχνοτρέμη, να χαλά, να δείχνη κάτω νά 'ρθη 45
κ' εγώ το φαν εσκόλασα και από του φόβου επάρθην.
Και εστοχαζόμεν το δεντρόν, τους κλώνους του τριγύρου
και πάλιν μέσα το 'βλεπα, τις το 'σειεν εσουντήρουν.
Και δυο, μ' εφάνην, ποντικοί το δένδρον εγυρίζαν,
άσπρος και μαύρος, με σπουδήν του εγλείφασιν την ρίζαν. 50
Εις τόσον το κατέφεραν και έκλινε να πέση,
όθεν η ρίζα την κορφήν εκέλευσε να θέση.
Κ' εγώ το δειν ετρόμαξα, να κατεβώ εβιάσθην,
αλλ' ως μελίσειν εις το φαν, έμεινα εκεί κ' επιάσθην.
Και το δενδρού, όπου ήλπιζα να στέκετ' εις λιβάδιν, 55
ήτον εις φρούδιν εγκρεμού κ' εις σκοτεινόν πηγάδι·
και ως έκλινεν, μ' εφαινέτο, τον εγκρεμόν εζήτα
κ' η μέρα πάντ' ωλιγαιεν κ' εσίμωνεν η νύκτα.
Και απείτις την απαντοχήν της σωτηριάς μου εχάσα,
όθεν εις τέλος έμελλε να καταντήσω επιάσα. 60
Και δράκοντα είδα φοβερόν στου πηγαδιού τον πάτον
κ' έχασκεν κ' εκαρτέρει με πότε να πέσω κάτω.
Λοιπόν το δέντρον έπεσε κ' εγώ μετ' αυτό επήγα
και τα πουλιά επετάξασιν κ' οι μελίσειες εφύγα
και εφάνη μ', εκατήντησα στου δράκοντος το στόμα 65
κ' εμπήκα εις μνήμα σκοτεινόν, εις γην και ανήλιον χώμα.

Και εκεί, όπου κατήντησα, στον σκοτεινόν τον τόπον,
 όχλον μ' εφάνην κ' ήκουσα και ταραχήν ανθρώπων,
 δια τό 'μπα μου να μάχονται, δια μένα να λαλούσι
 και εδόθη λόγος μέσα τους να πέψουσιν να δούσιν 70
 τις εις τον Άδην έσωσεν, τις ταραχήν εποίκεν
 και τις την πόρταν ήνοιξε δίχως βουλήν κ' εμπήκεν.
 Και δύο μ' εφάνην κ' ήλθασι μαύροι και αραχνιασμένοι,
 ως νέων σκιά και χαραγή, μυριοθορυβουμένοι.
 Κλιτά μ' εχαιρετήσασιν, ήμερα μ' εσυντύχαν 75
 κ' εγώ εκ του φόβου επάρθηκα, τι αποκριθήν ουκ είχα.
 Λέγουν μου: "Πόθεν και από που; Τις είσαι; Τι γυρεύεις;
 Και δίχως πρόβοδον εδώ στο σκοτός πώς οδεύεις;
 Πώς εκατέβης σύψυχος, συζώντανος πώς ήλθες
 και πάλιν στην πατρίδα σου πώς να στραφής εκείθες; 80
 Οπού στον Άδην κατεβή ου δύναται διαγειρείν·
 μόνον η Νεκρανάστασις μπορεί να τον εγειρή.
 Τα χνώτα σου μυρίζουσι και τα λινά σου λάμπουν,
 να είπες λιβάδιν έτρεχες και μονοπάτια κάμπου:
 από τον κόσμον έρχεσαι, των ζωντανών την χώραν! 85
 Ειπέ μας αν κρατεί ουρανός κι αν στέκει ο κόσμος τώρα·
 ειπέ αν αστράπτει και βροντά και αν συννεφιά και βρέχει·
 και ο Ιορδάνης ποταμός αν κυματεί και τρέχει·
 και αν είναι κήποι και δεντρά, πουλιά να κιλαδούσι
 και ανέ μυρίζουν τα βουνιά και τα λαγκάδια αχούσιν. 90
 Είναι λιβάδια δροσερά, φυσά γλυκύς αέρας,
 λάμπουσιν τ' άστρη τ' ουρανού και αυγερινός αστέρας;
 Και ανέ σημαίνουν οι εκκλησιές και ψάλλουν οι παπάδες
 και αν γέρνονται και την αυγήν ν' άφτουσι τες λαμπάδες.
 Παιδιά και να μαζώνονται νέοι το καλοκαίριν 95
 και να περνούν τες γειτονιές κρατώντ' από το χέριν
 και μετά πόθου την αυγήν να παρατραγουδούσι
 και σιγανά να περπατούν, με τάξιν να περνούσι;
 Γίνονται γάμοι και χαρές, παράταξες και σκόλες;
 Φιλοτιμούνται οι λυγερές τάχα και χαίροντ' όλες; 100
 Στον κόσμον, τον εδιάβαινες, στες χώρες, τες επέρνας,
 οι ζωντανοί, οπού χαίρουνται, αν μας θυμούντ' ειπέ μας·
 ειπέ μας, θλίβουνται δια μας και κόπτουνται καμπόσον;
 Ξαν όντε μας εθάψασιν τάχα λυπούνται τόσοσιν;
 Βαστάς μαντάτα και χαρτιά, παραγγελιές θλιμμένων 105
 εδώ στον Άδην τον πικρόν και τον ασβολωμένον;
 Ανάγνωσέ μας τα χαρτιά και πε μας τα μαντάτα
 και είπι στον Άδην έχωμεν, δώσ' μας τ' αυτά και να τα!"
 Και εις πάσα λόγον έκλαιγαν, εις πάσα δυο στενάζαν:
 "Σκόρπισε, χώμαν άλαλον· άνοιξε, γης, εκράζαν· 110
 κ' οι πόρτες του Άδου ας χαλαστούν και ας πέσουν οι κατήνες,
 να έμψη το δρόσος τ' ουρανού, να μπουν του ηλιού οι ακτίνες.
 Να ιδή ο εις τον άλλον μας, λίγη φωτιά ας προβάλη,
 αν έχου οι νέοι την όψιν τους και οι λυγερές τα κάλλη.

Και αν το Σαββάτον βιάζονται απ' ώρας να σκολάσουν, 115
 να εμπαινουσιν εις το λουτρόν, να εβγαίνουσιν, ν' αλλάσσουν
 και το ταχύ την Κυριακήν την όψιν τους να πλένουν
 και σκολινά να βάνουσι, στην εκκλησιά να πηραίνου·
 και αν μετά βάγιων και μαντυών οι αρχόντισσες γυρίζουν
 και ως από μόσχου και λουτρού περνώντα να μυρίζουν. 120
 Να 'χουν οι αρχόντισσες αυλές, παλάτια και τρικλίνους
 και αν έναί θάρρος εις αυτές και υπερειψιά εις εκείνους,
 να σύρνουσιν υποταγές, στους κάμπους να τεντώνουν
 και με γεράκια και σκυλιά περδίκια να ζυγώνουν.
 Και αν προτιμεύουν γέροντες μικροί και 'κοδεσπότες, 125
 ωσάν επροτιμεύοντα, όντεν εζούμαν τότες".

Είδα τους πώς εκόπτοντα και πώς αναστενάζαν
 και ο κόσμος πώς πορεύεται να τους ειπώ μ' εβιάζαν
 και ωσάν εψυχοπόνεσα και κάμποσα ελυπήθην,
 ο κόσμος πώς πορεύεται να τους ειπώ εθυμήθην. 130
 Είπα τους: "Ουρανός κρατεί και ο κόσμος πάλιν στέκει·
 εκ τα θυμάστε τίποτας ουκ έλειψεν απ' εκεί:

ανθεί, καρπίζει, γεωργά, φυτρώνει και μυρίζει,
χρόνος ο δωδεκάπλοκος ωσάν τροχός γυρίζει.
Άλλοι τον κόσμο χαίρουνται και εσάς ουδέν θυμούνται 135
και άλλους οι πόνοι δαπανούν, για λόγου σας λυπούνται".
Λέγουν με: "Αυτοί, οπού χαίρουνται, έχουν εδώ μοιράδι,
εκ τους εθάψαν εις την γην κ' επέψαν εις τον Άδην;"
Λέγω τους: "Οπού χαίρουνται και αυτοί μοιράδι έχουν,
αλλ' απολησμονήσαν τους, οκαί απ' αυτούς απέχουν· 140
με άλλους τον βιον τους χαίρουνται και αυτών ελησμονήσαν,
να είπες ουκ είδαν τους ποτέ ουδέ στον κόσμο ήσαν".
Και αναστενάξαν κ' είπασιν: "Οι νες, οπού εχηρέψαν,
τάχα στεφάνιν δεύτερον να βάλουν εγυρέψαν;
Ή μαύρα ράσα εβάλασιν και τον σταυρόν φορούσι 145
και εις μοναστήρια κάθονται, δια εμάς παρακαλούσι;
Μη μας το κρύψης, πε μας το, πώς είναι, πώς δοικούνται·
ή μ' άλλους τρων και πίνουσιν κ' εμάς ουδέν θυμούνται".
Και ως είδα πώς εκόπτονταν κ' εβιάζονταν να μάθουν,
εσίγησα τ' αποκριθήν, μη κόπτωνται και πάθουν· 150
ακόντα τα γενόμενα, μη τους πληθύνουν πόνοι·
είπε μου μέσα ο λογισμός: "Τούτο δοικά και σώνει".
Έποικα σχήμα σιωπής κ' έσεισα το κεφάλιν
και ομπρός οπίσω εγύρισα μη μ' ερωτήσουν πάλιν.
Κ' εκείνοι πάλιν προς εμέ αρχήθεν εγυρίσαν 155
και προς το πρώτον ρώτημαν πάλιν μ' ανερωτήσαν:
"Τι καρτερείς τ' αποκριθήν; άνθρωπ', απιλογήσου·
εις τα πονούμεν πόνεσε, στα πάσχομεν λυπήσου!"
Και κάποτε αποκρίθηκα, είπα τους: "Τι ερωτάτε;
Και τι με βιάζετε να πω το ηξεύρω και μισάτε; 160
Ηξεύρετε το γίνεται· μόνον εδά ουκ εφάνη:
φίλον ουκ έχει οπού θαφή, αλλ' ουδ' οπ' αποθάνη.
Λέγει το κ' η παραβολή αλήθεια και όχι ψόμα:
αλί τον βάλουν εις την γην και τον σκεπάση χώμα!
Λέγω τους: προς απόκρισιν τάχα δοικά σας τούτο; 165
Εάν ου δοικά, να σας ειπώ το τέτοιον και τοσούτον,
πολλά ν' αναστενάξετε, να μυριολυπηθήτε
και ως εξ ανάγκης και σπουδής στον Άδην να στραφήτε.
Όμως, ως μ' ερωτήσετε, θέλω σας τ' αναφέρει,
στον κόσμο πώς πορεύεται του καθενός το ταίρι: 170
Οι νες, οπού εχηρέψασιν, αλλών χείλη φιλούσιν,
άλλους περιλαμπάνουσιν κ' εσάς καταλαλούσιν.
Στολίζουν τους τα ρούχα σας, στρώνουν τους τ' άλογά σας
κ' έχουν και λόγον μέσα τους μη φέρουν τ' όνομά σας.
Και τον εζήσασιν καιρόν με την εσάς ομάδαν 175
εφάνην τους ουκ έζησαν ημέραν ή εβδομάδαν.
Ζώντα σας ελογίζοντα άλλους τους εγαπούσαν·
να λείψετε εσπουδάζασιν, να εβγήτ' επεθυμούσαν·
και απείν εσάς εθάψασιν και τάχα μαύρα εβάλαν,
εδιφορήσαν απ' αυτές κ' έκαμαν πάλιν γάλαν. 180
Απ' εντροπής εδειχνασι δάκρυα πικρά να χύνουν
και αυτές ελέγαν μέσα τους με άλλον άντρα να μείνουν.
Αλήθεια, μοίραν απ' αυτές εδειξαν να χηρέψουν,
να κάτσουν εις τα σκοτεινά, άντρα να μη γυρέψουν·
και εις ολιγούτσικον καιρόν εβγήκαν να γυρίζουν 185
και να ξετρέχουν εκκλησιές, τον βιον σας να χαρίζουν.
Βαστούν κεριά και πατερμούς, φορούν πλατιές αμπάδες,
αποτρομούν και ρίκτουσιν αγιάσμα ωσάν παπάδες.
Και από τες έξι ή τες επτά, πάσαν εορτήν και σκόλην,
απείν σφαλίσουν οι εκκλησιές και απείν μισέψουν όλοι, 190
τα μνήματά σας διασκελούν και απάνω σας διαβαίνουν,
με τους παπάδες ταπεινά, κρυφά να συντυχαίνουν·
δια τα ευαγγέλια να ρωτούν, συχνά να κατουμίζουν,
μ' έναν ομμάτιν να γελούν, με τ' άλλο να κανύζουν.
Τις τον κόσμο φεύγοντα, μισώντα την ομάδαν 193α
κ' εις μοναστήρια διάγοντα πιάνονται στην βροχάδα. 194α
Άλλες με το διαβαστικόν, άλλες με ολίγον βρώμα, 195
άλλες με νυκτοσουοδειάν κομπώνονται στο στρώμα.
Μα όσες πονούν από καρδιάς και αληθινά χηρέψαν,
κάθονται εις τα σκοτεινά, άντρα δεν εγυρέψαν.

Απέχουσιν τες εκκλησιές, μισούν τα μοναστήρια
και σφικτομανταλώνονται, φράσσουν τα παραθύρια· 200
έχουν τον λογισμόν παπάν, τον νουν εξαγοράρη,
του κόσμου τες συκοφαντιές φεύγουσιν, το γομάριν.
Τα όρνια πώς μαζώνονται ελάχετε στο βρώμα,
και οπίσω τους τ' αλλάγι τους, ως φαμελιά στο δώμα;
'Τις εκεί μαζώνονται εις αυτές οι πατέρες 205
και ως εξ ανάγκης κάμνουσιν τες νύκτες τους ημέρες.
Να τες κινήσουν πολεμούν, να τες ξεβγάλουν πάσχουν
και άκουσε τι εν το λέγουσιν και τι ένατι το διδάσκουν:
"Κυρά, και είναι σε φελά να κάθεσαι στο σπίτιν
και να 'σαι εις τα σκοτεινά, σαν όρνιθα στην κοίτην; 210
Κυρά, κατέβα εκ τα ψηλά, κατέβ' από τ' ανώγεια
και πήγαινε στην εκκλησιάν, ν' ακούς Θεού τα λόγια!
Τον βιον, οπού σου βρίσκειται, πράγματα, τα φυλάσσεις,
απόθεσέ τα εις εκκλησιές, εις μión, κυρά, ν' αγιάσης!
Μη σε πλανέση συγγενής, φίλος μη σε κομπώση! 215
Χαρά, οπού βάλ' εις εκκλησιά κ' έχει πτωχού να δώση!"
ΑΛΛ' αστοχούν ως το πουλίν, το λέγουν κουφολούπην,
οπού, αν στοχήση εις το πουλίν, αρπά στουπησιά τουλούπιν.
Εις αυτά τα κολάζονται μόνον τον κόπον έχουν,
κ' οι φράροι με ξυλόποδα εξεζωνάτοι τρέχουν". 220
'Ηκουσαν τα γενόμενα, εμάθαν τα ρωτούσαν
και μυριοαναστενάξασιν εις τα φρικτά τ' ακούσαν.
Και αλλήλως εσυντύχασιν, τάχα κρυφά απ' εμένα,
πάλιν να μ' ερωτήσουσιν, ως ήκουσα τον ένα.
Και ο άλλος τους αρχίνησεν μάλλον ν' ανατριχώνη· 225
λέγει: "Το μας ανήγγειλε, τούτο δοικά και σώνει".
Κ' εκείνος πάλιν προς εμέ: "Μηδέ μας τ' ονειδίσης,
αν δευτερορωτήξωμεν· ειπέ μας το, αν ορίσης·
πώς υπομένουν το λοιπόν οι άθλιες μας μανάδες
λείποντα οι γιοι τους να θωρούν ύπαντρες τες νυφάδες 230
και πώς θωρούν τα ρούχα τους δίχως την ελικιάν τους
και πώς τους οίκους ανοικτούς χωρίς την φαμελιά τους;"
"Αντάμα, λέγω τους, μ' εσάς εχάσασιν το φως τους·
ουδέν θωρούν τα γίνονται, ουδέ ψηφούν το βιος τους.
Αναστενάζουν ωγιά σας, για λόγου σας λυπούνται, 235
του κόσμου λησμονήσασιν και εσάς μόνον θυμούνται".

Και απείτις τους εσύντυχα και αυτοί αποκριθήκαν,
έποικαν σχήμα σιωπής και το ρωτάν αφήκαν.
Και αναστενάξαν κ' είπασιν οκάτι καταλόγιν,
αθιβολήν πολύθλιβον κ' έμοιαζεν μοιρολόγιν. 240
'Άκουσε τι εν το λέγασιν και τι 'ν το τραγουδούσαν
και πώς, όσον το λέγασιν, δακρύων ουκ εφυρούσαν:
"Χριστέ, να ράγην το πλακί, να σκόρπισεν το χώμα,
να γέρθημαν οι ταπεινοί από τ' ανήλιον στρώμα!
Να διάγειρεν η όψη μας, να στράφην η ελικιά μας, 245
να λάλησεν η γλώσσα μας, ν' ακούσθην η ομιλιά μας!
Στον κόσμον να πατήσαμεν, στην γην να περπατούμαν
και να καρβαλλικεύγαμεν, γεράκια να βαστούμαν·
και πριν εμάς να σώσασιν στους οίκους τα ζαγάρια,
να δόθην λόγος κ' έρχονται οι λείποντες - καθάρια, 250
να 'δαμεν τις να ξεβηκεν εις συναπάντησίν μας
και τις να μας εδέχθηκεν στην πόρταν της αυλής μας·
αν κατ' αλήθειαν εύραμεν όρκους, τους μας ελέγαν:
"Μα τον ουράνιον βασιλιά, τον ποιητήν και μέγαν,
αν έπαιρνεν κατάλλαμαν, αντίσηκον ο Χάρος, 255
ψυχήν, σώμα για λόγου σας να δώκαμεν με θάρρος".
Και ίτις με λόγια θλιβερά, με πρικαμένον σχήμα
και με τ' αναστενάγματα και των δακρύων το χύμα,
τον βιον μας αφεντέψασιν και αλλών τον εχαρίσαν,
και μ' άλλους τρων και πίνουσι κ' εμάς αλησμονήσαν. 260
Ογώι, τους έθλιψεν λοιπόν των γυναικών το θάρρος,
διατί στον Άδην τους πετά συζώντανους ο Χάρος.
Και οπού τα δάκρυα τους ψηφά, τα λόγια τους πιστεύγει,
τ' αγρίμια 'ς λίμνην κυνηγά κ' εις τα βουνιά ψαρεύγει.
Γιατί, όντε δειχνει και πονεί, τότες αναγαλλιάζει· 265

την εντροπήν της πεθυμά κ' εις το κακόν σπουδάξει.
Μ' έναν ομμάτι αναγελά, με τ' άλλο αναδακρύνει·
το δάκρυον τάχα και πονεί, το γέλιον και κομπώνει.
Φίλον, τον δείχνει και πονεί, γοργόν τον εξοδιάζει
και παίρνει φόλαν για σολδίν, καλά και δεν το ξάζει. 270
Και από την φόλ' ασημαδάν, απ' αυτόν αγκινάριν
και αν εύρη πράκτες και καιρόν, περνά το κιντινάριν".
Και απείτις εδικάσθησαν κ' εμυριαναστενάξαν,
εχαμηλώσαν την φωνήν και τον σκοπόν αλλάξαν·
κ' εθέκασιν το μάγουλον, ως είδα, στην παλάμην 275
κ' ετρέχασιν τα δάκρυα τους ως τρέχει το ποτάμιν.

Και ως είδα εγώ την λύπην τους, την έδειξαν οπίσω,
μ' έδοξεν τότε ο λογισμός να τους αναρωτήσω·
λέγω τους: "Πόθεν και από πού και τούτο πώς ομαδίν
και πότες εκατέβητε και τι καιρόν στον Άδην;" 280
Ακόντα μου το ερώτημα κάτω στην γην εβλέψαν
κ' εκλάσαν και το βλέμμα τους πάλ' εις εμέν το στρέψαν.
Λέγουν: "Αυτό, το μας ρωτάς, πλέον μην το ρωτήσης,
μη μας πληθύνη ο κίνδυνος σίγησ', ανέν και ορίσης".
Και μετ' ολίγον απ' αυτούς εις επαρηγορήθην 285
και τάχα εστράφην προς εμέ κ' ίτις απιλογήθην:
"Λοιπόν, απείν το ρώτησες, θέλω σου τ' αναγγείλει
ως εξ ανάγκης από δα με τα πικρά τα χείλη.
Μάθε, από την πατρίδα μας κατ' ευγενειάν κρατούμεν·
και ποιαν πατρίδ' αν ερωτάς, δεύτερον να σου πούμεν. 290
Εμάς είν' η πατρίδα μας, οπού 'ναι το λογάριν:
ως παρά φύσιν κ' εκ λιμού εγεύγουντα το ψάριν.
Τόπος άγριος, αδιάβατος και των πουλιών το δάσος·
εκεί εδείχθην περισιά κ' επλήθυνεν το θράσος·
και όπου του κόσμου την στρατιάν ενίκησεν το πάλιον 295
και όπου του κόσμου αφέντεψεν το μερτικόν το κάλλιον.
Ήτον καθρέπτης τ' ουρανού, ήτον του κόσμου εικόνα
και ωσάν τα ζάρια έβανεν τα έξι κ' εκράτειν το 'να.
Ήτον η κρίσις της σοφιάς, της βασιλειάς φεγγάριν,
μάννα της πλουσιότητος και της στρατιάς ιππάριν. 300
Ήτον αντίθετον σκαμνίν της βασιλειάς της Ρώμης
και την αλαζονειάς αγγειόν και της διπλής της γνώμης.
Εις αύτην ο πατέρας μας ήτον στην πόλιν πρώτος,
να φέγγη ως ήλιος το πουρνόν και ως φέγγος εις το σκότος.
Είχαμεν πρώτην αδελφήν οκάπου παντρεμένην, 305
μακράν εκ την πατρίδα μας από καιρού σταλμένην·
κ' έδοξεν του πατέρα μας εις αύτην να μας στείλη,
να συγχαρούμεν μετ' αυτήν ως αδελφοί και φίλοι.
Και κάτεργον σκαριού ώρισε ν' αρματώσουν,
να το κοσμήσουν σύντομα, ρόγαν διπλήν να δώσουν. 310
Τα παλληκάρια εφέρνασιν, ομπρός του τους εστένα
κ' έπαιρνεν εκ τους τρεις τους δυο και από τους δυο τον ένα.
Και απείτις το ευτρέπισεν απ' άρματα και πλούτη
και πολεμάρχους και άρχοντες και απ' αφεντειάν τοσουήτην,
αυτός εσέβη μετ' εμάς κ' εμείς μ' αυτόν αντάμα 315
και ωρέχθην την οικονομιάν ως όμορφόν τι πράγμα.
Και τότ' εγονατίσαμεν, ως ώρισεν, ομπρός του
και όλους εμάς εις προσευχήν εκίνησεν ατός του·
δια λόγου μας εκόπτετον, μόνον δια μας εβιάσθην
κ' ειπεν: "Εσέν παρακαλώ, γης και ουρανού τον πλάστην, 320
καλά να παν, καλά να 'ρθούν, καλά να διαγείρουν
κ' εις το τραπέζιν μου καλά να τους ιδώ τριγύρου".
Και απείτις μας ευχίστηκεν, εδάκρυσεν κ' εξέβην
και τον υπόλοιπον λαόν τότ' ώρισεν κ' εσέβην·
κ' έδειξεν με το χέριν του τότε να σηκωθούμεν 325
και την οδόν του δρόμου μας σύντομα να κρατούμεν.
Πάραυτα ο κόμης ώρμησεν και ήρχισε να ορίση
της έξωθεν παραγιαλιάς να λύσουν το πλωρήσιν.
Κ' εδώκασιν τα βούκινα και τα παιγνίδια επαίξαν
κ' οι ναύτες εκαθίσασιν ως είδαν κ' εδιαλέξαν. 330
Το σίδερον εσήκωσαν, τότ' ελασιάν εστρώσαν
κ' έκαμαν βόλταν λάμνοντας κ' έσωσαν εις την φόσσαν.

Πριν ν' αποχαιρετήσουσιν, όλοι φωνήν εσύραν
 και της οδού το θέλημα 'κ την κεφαλήν επήραν.
 Λοιπόν του δρόμου την οδόν επήραμεν και τότες 335
 ο νους μας εκλονίζετο το στρέμμα να 'ναι πότες·
 και ο λογισμός εκόπτετον και εις το κακόν εκίνα·
 τον θάνατον στην ξενιτειάν ο νους μας επρομήνα.
 Τρεις ώρες ουκ ετρέχαμεν κ' εχάθηκεν το κάστρον·
 κ' εις άλλην μιαν εσπέρωσεν κ' εφάνην πρώτον άστρον· 340
 κ' έδειξεν τόντ' εξαστεριά ομοιώς κ' ευδία μεγάλη
 κ' η νύκτα εκαλοφόρεσεν, το δεν εποίκεν άλλη.
 Τα παλληκάρια ηγάλλουντα και οι ναύτες εγελούσαν
 και μετά πόθου και χαράς τον δρόμον εκρατούσαν.
 Εκεί προς το μεσάνυκτον η ξαστεριά εσκοτίσθην, 345
 οι άνεμοι εταράχθησαν κ' η θάλασσα εβρουχίσθην·
 εσυχνοβρόντα κ' ήστραπτεν κ' η συννεφιά απονάτον·
 πώς να προσφέρη κίνδυνον τότες οικονομάτον.
 Και ως της σφαγής το πρόβατον εις του σφακτή το χέριν
 κείται δίχ' απαντοχής και βλέπει το μαχαίριν, 350
 ίτις εμείς τον θάνατον ομπρός μας εθωρούμαν·
 στον Άδην να κατέβωμεν ως θαρρετά εκρατούμαν·
 διατί τα κύματ' ήρχοντα ενάντιον του ανέμου
 κ' οι ναύτες εφοβήθησαν κ' ηρχίσασι να τρέμουν.
 Κ' ευθύς καθούριν έσωσε μετά βροχήν και χιόνιν 355
 και άμα τω σώσειν ήρπαξεν πάραυτα το τιμόνιν·
 τότε το ξύλον έπεσεν στ' αριστερόν το πλάγι
 κ' εποίκεν κτύπον φοβερόν και, ως έδειξεν, ερράγην.
 Και δεύτερον μας έσωσε κύμα με το καθούριν
 και το νερόν τ' αμέτρητον μας έκαμεν κιβούριν. 360
 Ηύρε μας περιλαμπαστούς και σφικταγκαλιασμένους
 η του θανάτου συμφορά και άπειρα λυπημένους·
 κ' εις τον βυθόν μας έριξεν αγκαλιαστούς ομάδιν
 και ο Χάρος μας εδέχθηκεν σύμψυχους εις τον Άδην.
 Και τ' άλλον τότε του λαού ουκ είδαμεν τι εγένη, 365
 αμ' εχωρίσαμεν εμείς και αυτοί από μας ως ξένοι.
 Ήμουν εγώ είκοσι χρονών και αυτός λίγο πλεοτέριν
 και ομάδα εστεφανώθημαν κ' είχεν καθείς το ταίριν·
 δια τούτο μας εδόθηκεν ομάδα να κρατούμεν
 και αντάμα να γυρίζωμεν και να συμπερπατούμεν. 370
 Κ' εμείς στον Άδην σώνοντα σώνει κ' η αδελφή μας
 κ' εβάσταν βρέφος κ' έρχετον και το στραφήν και δει μας,
 εσκόλασεν το βιάζετον, έπαυσεν το σπουδάζειν
 και βλέποντα το ουκ έλπικεν ήρχισε να θαυμάζη,
 πώς εις τον Άδην έβλεπεν τους ήξευρεν κ' εζούσαν 375
 και πως τον κόσμον έχασαν τους είδεν κ' επονούσαν.
 Και μετά τούτον τον σκοπόν έστεκεν κ' εσουντήρα
 τα δύσπιστα να μην ξαργή και να πιστεύγει μοίρα.
 Και απείτις επιστώθηκεν κ' είδεν κ' εγνώρισέ μας
 και απείτις μας εγνώρισεν, ήρθεν κ' εσίμωσέ μας 380
 και τον καθέναν ήρπαξεν με πόθον και αγκαλιάσθην
 και εις τον τράχηλον των δυο αυτή αποκρεμάσθην·
 και με τα δάκρυα εκίνησεν την όψιν μας να πλύνη
 κ' είπε μας εξενίζοντα: "Τάχα και να 'σθ' εκείνοι,
 τους είχα ομμάτια κ' έβλεπα, τους είχα φως κ' εθώρου, 385
 κ' ίτις, όντα σας έβλεπα, δόξας στολήν εφόρου;"
 Έκλαιεν εκείνη εις μιαν μεράν κ' εμείς ομοίως εις άλλην
 και με τα δάκρυα εσύντυχεν κ' ερώτησέ μας πάλιν:
 "Πότε το βλέπω εγίνετο; Πώς το θωρώ εσουνέβη;
 Και πώς η Τύχη ενάντιον σας να κλώση εσυγκατέβη;" 390
 Κ' εδιάβην ώρα περισσή να της αποκριθούμεν,
 εις ό,τι μας ερώτησεν κατά λεπτόν να πούμεν·
 και τόντ' απιλογήθημαν μετά δακρύων και πόνου
 κ' είπαμεν το μας ήφερεν η συμφορά του χρόνου·
 πώς της θάλασσας ο κίνδυνος, πώς η φορά τ' ανέμου 395
 στον Άδην μας απέσωσεν δίχως αιτίαν πολέμου:
 "Έρχοντα τότε προς εσέν με πόθον να σε δούμεν
 με τους πατρός μας την ευχήν και πάλιν να στραφούμεν,
 η ευχή κατάρα γίνετον κ' η προσευχή του βάρος
 και θάνατος ο δρόμος μας και το ταξίδιν Χάρος. 400

Και τούτον πότε' εγίνετον λέγω μικρόν σημάδι·
 ακόμη από τα ρούχα μας βλέπεις υγρά μοιράδι".
 Ακόντα τα γινόμενα έκλαιγεν κ' εθρηνάτον
 κ' είπεν: "Αλί τους καρτερεί το δολερόν μαντάτον,
 οπού στον Άδην έπεσαν μιαν νύκτα, μιαν εσπέραν 405
 τους είχασιν παρηγοριάν, δυο υιούς και θυγατέραν!
 Τον Χάρων τους εσπείρασι, θάνατον εθερίσαν,
 κόπους, τους αγωνίζονταν, αλλών τους εχαρίσαν.
 Αθός ήτον η δόξα τους, λουλούδι η χαρά των,
 δια ταύτα ο ήλιος έφερεν το δολερόν μαντάτον. 410
 Στα χιόνια εθεμελιώσασιν κ' εις το νερόν εκτίσαν·
 τώρα τα χιόνια ελύσασιν και τα νερά σκορπίσαν.
 Το θεμελιώσαν έπεσεν, το εκτίσαν ερράγην
 και η καρδιά τους με σπαθίν δίστομον τώρα εσφάγην.
 Η Τύχη το δοξάριν της ενάντιον το εκοκκιάσεν 415
 κ' ευκαίρεσεν την σπούρδαν της, ώστ' απού τους εφτάσεν.
 Με την καρδιάν τους έποικεν σημάδι του δεξιώτη
 κ' έριξεν τες σαγίπτες της απ' ύστερην ως πρώτην·
 και απ' όλες μια δεν έσφαλεν, όλους επλήγωσέν τους·
 πού να των δώση ουκ είχε πλια, διατί εθανάτωσέν τους". 420
 Και απείτις εθρηνήσαμεν κ' εκλάψαμον ομάδι,
 τότε την ερωτήσαμεν: "Και συ πότε στον Άδην;"
 Και ακόντα μας το ερώτημαν έκλαψεν κ' ελυπήθην
 και αφ' ότου εστράφην προς εμάς, ίτις απιλογήθην:
 "Κείοντα στο κρεββάτιν μου μυριοθορυβουμένη 425
 (οκτώ μηνών, με φαίνεται, ήμουν εγγαστρωμένη)
 εφάνη μου στον ύπνον μου κάτινες μ' ελαλήσαν
 και είπαν μου: "Είντα κάθεσαι; Τ' αδέλφια σου εβουλήσαν!"
 Ευθύς τα εντός μου εσπάσθησαν και συγκοπή μ' εσέβη
 κ' επήγαν κάτω το παιδί και άνω η ψυχή μου εξέβη. 430
 Κ' ίτις ο Χάρος μ' έδωκεν θάνατον εις την γένναν·
 ομοίως το βρέφος, το βαστώ, ήρπασεν μετά μέναν·
 από τον κόσμον μ' έτυχεν μόνον αυτό μοιράδι,
 δια να 'χω τάχα συνοδείά κι άνεσιν εις τον Άδην".
 Κ' εκεί στα ξημερώματα έσωσεν υπηρέτης 435
 και προς αυτήν εσίμωσεν κ' εσύντυχεν εδέτις:
 "Απάρτι χώρισε απ' αυτούς και μην αργής να σώσης
 και ύπα στου Χάρου την αυλήν και το χρωστέεις να δώσης".
 Και εις ώραν ολιγούτσικην πέντε δια μιας εσώσαν
 κ' έρικταν εκ το στόμαν τους πύρινον έξω γλώσσαν, 440
 αρματωμένοι, πτερωτοί, αγριώτατοι και μαύροι
 κ' είχαν την όψιν άσχημον, μαύρην ωσάν σινάβριν·
 πόδια και ανύχια και πτερά σαν νυκτερίδας είχαν
 και άγρια μας ελάλησαν, θρασέα μας εσουντύχαν.

Και προς το τέλος είπαν με: "Τώρα, θαρρώ, άκουσές τα· 445
 είπα σε τα μ' ερώτησες και όλα κατέμαθές τα.
 Και το με βίαζες να σου πω, τούτο πότες εγένη,
 λανθάνομαι από τον καιρόν και από τον νουν μου εβγαίνει,
 διατί στον Άδην τον πικρόν ήλιος ουκ ανατέλλει
 ουδέ το φέγγος του ουρανού το ξέλαμπρόν του στέλλει. 450
 Χρόνος εδώ ου γίνεται, ημέρα ου χωρίζει,
 αλλά το σκότος τ' άμετρον τρέχει και ομπρός τανύζει".

Και απείτις μ' εδηγήθηκεν, εσίμωσε κ' εστάθη
 και, ως έδειξεν, εγδέχετον δια να του πω, να μάθη·
 και προς εμέν εστράφησαν πάλιν να μ' ερωτήσουν, 455
 του κόσμου τα εντάλματα κατά λεπτόν ν' ακούσουν.
 Μη δύνοντα τα αποκριθήν και περιαναμένειν,
 δια το σπουδάζειν του στραφήν κ' εις την φωτιάν εβγαίνειν:
 "Έχετε πλιον ερώτημα; Μέλλω στραφήν" τους είπα.
 Λέγουν μ': "Ακροκαρτέρησε νά 'ρθουν και αυτοί, οπού λείπα, 460
 μήπως και θέλουσιν και αυτοί κάτι να παραγγείλουν
 και από τον Άδην τον πικρόν πιπτάκια δια να στείλουν".
 Αλλήλως εσουντύχασιν κ' εις απ' αυτούς εστράφην
 κ' εκοντοπήδα με σπουδήν, ως πολεμά το λάφιν.
 Κ' εις ώραν ολιγούτσικην βλέπω φουσσάτον κ' ήρθεν· 465

δεν είχαν μέτρος το έβλεπα κ' έρχετον απ' εκείθεν·
εκεί 'δα νέους και λυγερές, άνδρες και παλληκάρια
και πολεμάρχους με σπαθιά γυμνά δίχως φηκάρια·
κ' ευτρεπισμένους άρχοντες πεζούς και καβαλλάρους,
να 'χουν με αυτούς υποταγές, ρήτορες και νοδάρους· 470
είδα διακόνους σ' εκκλησιές, πισκόπους και παπάδες
κ' εις τον παστόν αντρόγυνα, γαμπρούς με τες νυφάδες.
Είδα κ' εφέρασιν σκαμνιά, να κάτσουν οι νοδάροι·
κοντύλι εκράτειν ο καθείς, χαρτίν και καλαμάρι·
κ' είχαν καθείς τριγύρου του φουσσάτον να τον βιάζη· 475
άλλος πιπτάκια να ζητά, άλλος "χαρτίν" να κράζη·
"σύντομ' αποστολάτορας μισεύγει, να λαλούσιν,
βιάζου πολλά, μηδέν αργής, ωγιά να το βαστούσιν".
Κ' υγρά πιπτάκια από σπουδής εκ τους γραφιούς επαίρναν·
άλλοι έβλεπα τα βούλλωναν κι άλλοι ανοικτά τα φέρναν. 480
Τόσοι μ' εκαταπέσασιν πιπτάκια να με δώσουν,
οκ' έφριξα θωρώντα τους κ' ετράπην πριν να σώσουν.
'Όλοι τα χέρια εσήκωσαν και προς εμέ θωρούσαν:
"Έπαρ' πιπτάκια, εκράζασιν, βάστα χαρτιά, λαλούσαν·
και ως από λόγου μας γραφές αυτές βάστα μετ' έσου 485
από τον Άδην τον πικρόν και βλέπε μη σου πέσου.
Λάλησε και από λόγου σου· ειπέ τους πονεμένους:
Τους εις τον Άδην έχετε από καιρόν θαμμένους,
τον ουρανόν στερεύγονται, τον ήλιον ου θωρούσιν,
το χώμαν έχουν σάβανον, την γην στολήν φορούσιν". 490

(από το *Απόκοπος - Η Βοσκοπούλα*, Ερμής 1979)